

Fullmäktige 19.08.2024 § 62

§ 62

Fråga om överföringen av arbets- och näringstjänsterna till kommunerna

Beredning och upplysningar:
Kangas Ulla

fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på ledamöterna Mia Nores och Joel Vanhanens m.fl. fråga av 22.4.2024 om överföringen av arbets- och näringstjänsterna till kommunerna och konstaterar att frågan är slutbehandlad.

Behandling

Beslut

Fullmäktige:
Stadsstyrelsens förslag godkändes enhälligt.

Redogörelse

Fråga

Ledamöterna Mia Nores och Joel Vanhanen samt 26 andra ledamöter lämnade in en fråga 22.4.2024, där de ställer följande frågor om beredningen av överföringen av ansvaret att anordna arbets- och näringstjänster till kommunerna:

- 1) I vilket skede är beredningen?
- 2) Främjande av arbetskraftsinvandring, matchning och arbetskraftens rörlighet är teman som kräver överregionala åtgärder. Å andra sidan lider alla branscher av brist på kunnig arbetskraft. Hur förbereder sig Esbo på att tillgången på kunnig arbetskraft inte blir ett hinder för hållbar tillväxt i företag och i Finland?
- 3) Sysselsättningsområdets uppgift är att främja arbetskraftens rörlighet också mellan sysselsättningsområdena (nationellt). Hur tänker Esbo genomföra detta?
- 4) Unga samt invandrare med långvarig arbetslöshet har en svag ställning på arbetsmarknaden i Esbos sysselsättningsområde. I synnerhet har utvecklingen av ungdomsarbetslösheten varit beklaglig under de senaste tiderna. Med vilka åtgärder stärker Esbo möjligheterna att hitta sysselsättning bland dem som har en svag ställning på arbetsmarknaden?
- 5) Hurdan är den aktuella uppskattningen av de statsandelar Esbo får för arbets- och näringstjänster och utkomstskyddet för arbetslösa, med utgångspunkt i Finansministeriets tryckkalkyleringar, och hur väl stöder finansieringsmodellen genomförandet av arbets- och näringstjänster i Esbo?

6) Hur tänker Esbo agera som föregångare inom anordnandet av arbets- och näringstjänster jämfört med de andra sysselsättningsområdena och hur tar man hänsyn till områdets specialdrag (både utmaningar och fördelar)?

7) Hur kommer man att mäta verkningsfullheten i de tjänster som Esbo sysselsättningsområde tillhandahåller och vilket slags resultatmål ställs upp för dem?

8) Hur tänker Esbo sysselsättningsområde satsa på att tillgodose tillgången på arbetskraft och företagens behov på kompetent arbetskraft?

Svaret har beretts av sysselsättningstjänsterna.

Svar på frågorna

Ansvar för att ordna sysselsättnings- och näringstjänster överförs 1.1.2025 från staten till kommunerna. Syftet med reformen av arbets- och näringstjänsterna 2024 är att göra arbetskraftstjänsterna till en del av kommunens arbete med livskraft samt att producera effektivare och mer tillgängliga arbetskraftstjänster. I och med reformen av arbets- och näringstjänsterna överförs cirka 100 olika tjänster och uppgifter från statens arbets- och näringsbyråer, närings-, trafik- och miljöcentraler samt utvecklings- och förvaltningscenter till kommunerna.

Strukturreformen har konsekvenser för de lagstadgade myndighetsuppgifterna, omvärlden, partnerskapen och tjänsterna. Utöver dessa har reformen betydande konsekvenser för kommunernas ekonomi och prognostiseringen av den. I och med reformen läggs de nuvarande arbets- och näringsbyråerna ned och byråernas personal övergår i kommunernas tjänst genom överlåtelse av rörelse som så kallade gamla arbetstagare. Enligt nuvarande uppskattning överförs cirka 240 anställda till det sysselsättningsområde som bildas av Esbo och Grankulla.

Ordnandet av arbetskraftsservice och andra lagstadgade uppgifter i anslutning till dessa utgör en ny statsandelsuppgift för kommunerna. I fråga om de arbetskraftstjänster som överförs betalas statsandelar med allmän täckning på basis av kommunens befolkning i arbetsför ålder (18–64-åringar) samt antalet arbetslösa. Antalet arbetslösa beräknas på basis av omfattande arbetslöshet, varvid också de arbetslösa som omfattas av arbetskraftstjänster samt de som utför lönesubventionerat arbete räknas med. Utöver de nya statsandelskriterierna ger staten också stöd som täcker kostnaderna för integration av arbetslösa med främmande språk som modersmål. Kommunens ansvar för utkomstskyddet för arbetslösa tidigareläggs jämfört med nuläget och enskilda kommuners finansieringsandel ändras enligt både antalet arbetslösa och arbetslöshetens längd.

Esbo och Grankulla kommer att bilda ett sysselsättningsområde, så Esbo stad bör fatta beslut om organisationsformen mellan den ansvariga kommunen och samkommunen. Vid beredningen som gäller samkommunen har man under våren granskat Omnias roll som anordnare av arbets- och näringstjänster och som arbetskraftsmyndighet. Som en del av beredningen har det för stadsstyrelsen redan presenterats en analys av ordnandet av arbets- och näringstjänsterna genom modellen med ansvariga kommuner (affärsverk), en samkommun och utbildningssamkommunen Omnia.

Den kommun eller samkommun som ansvarar för organiseringen av uppgifterna ska i fråga om de tjänster och andra åtgärder svara för

- lika tillgång till tjänsterna och åtgärderna,
- fastställandet av behovet av tjänster och åtgärder samt deras mängd och kvalitet,
- det sätt som de produceras på,
- tillsynen av produktionen och
- utövandet av myndigheternas behörighet.

I oktober i fjol godkände fullmäktige ett samarbetsavtal mellan Esbo stad och Grankulla stad om bildande av ett sysselsättningsområde och ett gemensamt organ. Beredningen fortsätter till december 2024.

Esbo har i samband med arbets- och näringsreformen goda möjligheter att utveckla mer verkningsfulla sysselsättningstjänster och därför måste man nu verkligen satsa på beredningen. Det räcker inte att höja nivån till det minimum som lagen kräver, utan Esbo bör också sträva efter att vara en föregångare när det gäller att ordna sysselsättningstjänster. Dessutom bör man sträva efter att fullt ut beakta Esbos särdrag med tanke på sysselsättningen, såsom hög kompetens och innovationsklustret i Kägeludden och Otnäs. Även andra särdrag, såsom den höga andelen personer med ett främmande språk som modersmål och företagets hårda efterfrågan på kunnig arbetskraft, bör beaktas.

1. I vilket skede är beredningen?

Eftersom det är fråga om en betydande förändring i kommunens verksamhet har beredningen av arbets- och näringsreformen i Esbo organiserats i form av ett program för arbets- och näringsstjänster i enlighet med stadens modell för programledning. Beredningen av reformen framskrider enligt programmets plan och tidtabell.

Esbofullmäktige slog fast en servicestrategi för det kommande sysselsättningsområdet hösten 2023. Under våren 2024 har man fortsatt att bygga upp en arbetsmarknadsorienterad servicestruktur på basis av detta. Vid den administrativa beredningen beslutades att en resultatenhets för sysselsättning ska inleda sin verksamhet 1.1.2025 som en del av resultatområdet för livskraft samt om att grunda en sysselsättningssektion i vilken också Grankulla stad är representerad. För närvarande bereds de ändringar i förvaltningsstadgan som hänför sig till reformen samt den kommande resultatenhets verksamhetsföreskrifter och budget. Inom personalförvaltningen pågår samarbetsförfarande med stadens anställda och förberedelser för att ta emot de tjänsteinnehavare som överförs från staten i form av överlåtelse av rörelse. Bland annat går man igenom uppgiftsbeskrivningar, kravbedömningar, resursbehov, personalplacering och behov av introduktion. Överföringen av HR-uppgifter, testningen av lönebetalningsprocessen och andra utbetalningsprocesser, säkerställande av tekniskt stöd och beskrivningar av gränssnitten pågår också.

Programmet för arbets- och näringsstjänster ägs av stadsdirektören och chefen för sysselsättningstjänster ansvarar för den operativa ledningen. Programmets framskridande följs och styrs regelbundet med cirka 1,5 månaders mellanrum i en av stadsdirektören tillsatt operativ styrgrupp med representanter för alla stadens verksamhetsområden och Grankulla stad. Esbo stads livskraftsdirektör är ordförande för den operativa styrgruppen.

Beredningen av programmet är uppdelat i fem delprojekt: tjänster (anställnings- och arbetsgivartjänster), ekonomi och finansiering, administration och stödtjänster, HR och IKT. För delprojektens framskridande och rapportering ansvarar de utsedda projektcheferna

inom motsvarande ansvarsområden. Hur delprojekten framskrider följs regelbundet upp i sysselsättningstjänsternas ledningsgrupp.

En riskbedömning av programmet gjordes hösten 2023 och de identifierade riskerna följs upp och man försöker aktivt påverka dem. De största riskerna för reformen hänför sig enligt nuvarande bedömning till säkerställandet av att de kundinformationssystem som överförs fungerar, till personalens tillräcklighet och kompetens, till överföringen av statens serviceavtal (över 70) och nya upphandlingar före årsskiftet, till tillräckligheten av statsandelsfinansieringen och till köbildning av de behovsprövade kostnadsersättningar som överförs från utvecklings- och förvaltningscentret.

2. Främjande av arbetskraftsinvandring, matchning och arbetskraftens rörlighet är teman som kräver överregionala åtgärder. Å andra sidan lider alla branscher av brist på kunnig arbetskraft. Hur förbereder sig Esbo på att tillgången på kunnig arbetskraft inte blir ett hinder för hållbar tillväxt i företag och i Finland? Hur tänker Esbo sysselsättningsområde satsa på att tillgodose tillgången på arbetskraft och företagens behov på kompetent arbetskraft?

Ur Esbo stads synvinkel är tillgången på kompetent arbetskraft och främjandet av matchningen (förhållandet mellan utbud och efterfrågan) en central fråga som främjar stadens livskraft. Arbetsgivare och företag söker experter som svarar på deras behov och vars kompetens är aktuell. En situation där lediga jobb och arbetskraft inte möts är både ekonomiskt och mänskligt sett oacceptabel för kommunen. Orsakerna finns oftast i att de arbetssökande inte har det kunnande som behövs eller att de experter som arbetsgivarna söker bor på annan ort. Med tanke på livskraften är varje vakant jobb och varje arbetssökande som blir utan arbete en förlust för Esbo.

Även om sysselsättningsutvecklingen har varit fortsatt god i förhållande till konjunkturläget, utmanar de kontinuerliga förändringarna i omvärlden prognostiseringen på medellång och lång sikt. I april 2024 visar trenden för sysselsättningsutvecklingen i Nyland att minskningen av antalet lediga jobb har blivit långsammare, liksom ökningen av antalet arbetslösa arbetssökande. I motsats till dessa positiva trender fortsätter antalet högskoleutbildade arbetslösa och långtidsarbetslösa att öka. Arbetslösheten bland unga och utlänningar är fortfarande hög. (Nylands sysselsättningsöversikt 4/24) Enligt Finlands banks interimsprognos (3/24) börjar ekonomin återhämta sig mot slutet av året och år 2025 förväntas bruttonationalprodukten öka med 1,7 procent, även om tillväxten avtar något år 2026.

Esbo förbereder sig på tillgången på kompetent arbetskraft framför allt genom effektivt arbetsförmedlingsarbete i början av arbetslösheten i enlighet med den arbetsmarknadsorienterade servicemodellen. Dessutom är ett nära och målinriktat samarbete med utbildningsanordnarna och arbetsgivarna av avgörande betydelse. Det finländska utbildningssystemet erbjuder goda ramar för kompetensutveckling, men långa examensutbildningar är inte verkningsfulla med tanke på sysselsättningen, utan det behövs också flexibla och arbetslivsorienterade lösningar som utbildningsanordnarna planerar och erbjuder tillsammans med sysselsättningstjänsterna. Inom sysselsättningstjänsterna i Esbo känner vi till de regionala och lokala kompetensbehoven och arbetar för att tillgodose dem, så att vi kan säkerställa attraktiva och flexibla lösningar för arbetsgivarna. Esbo stad fattar dessa beslut i samarbete med ett omfattande utbildnings- och arbetsgivarnätverk.

Esbo stad har under kommunförsöket sedan år 2020 utvecklat fungerande modeller för att tillgodose arbetsgivarnas rekryteringsbehov, till exempel med utbildningssamkommunen Omnia. Exempel på samarbete med läroanstalter är till exempel lösningar för stöd för lärande som förs till arbetsplatsen (bland annat stärkande av finska språket i arbetet), delexamina som skraddarsyfts för arbetsgivarnas behov, korta utbildningshelheter och studier som den studerande också flexibelt kan samordna med arbetet. Från och med år 2025, när ansvaret för att ordna arbets- och näringstjänster har överförts till Esbo sysselsättningsområde, kan arbetsgivarnas kompetensbehov tillgodoses ännu noggrannare genom att upphandlingarna för kompetensutveckling riktas enligt våra lokala behov. Tjänsternas tyngdpunkt kommer tydligare än förr att flyttas till början av arbetslösheten, då utmaningarna i anslutning till förlängd arbetslöshet ännu inte har hunnit ackumuleras. Till dem som varit arbetslösa länge riktas tjänster där man vid behov också kombinerar stödelement inom hälsa och välfärd i samarbete med andra aktörer och särskilt med Västra Nylands välfärdsområde. Av målgrupperna satsar Esbo på proaktivt arbete i synnerhet bland unga, så att de unga ska hitta ett jobb eller en studieplats vid övergångsskedena och inte bli arbetslösa arbetssökande. Förutom de unga finns i Esbo en central grupp som är viktig att sysselsätta med tanke på Esbo stads livskraft, nämligen de som flyttat till Finland från ett annat land och håller på att integrera sig. Vi utvecklar och stärker vidare vårt fungerande koncept för kompetenscentrum, som också under kommunförsöket har sysselsatt ett stort antal invandrare på den öppna arbetsmarknaden och lett till fortsatta studier.

Esbo satsar framför allt på arbetskraftens överregionala rörlighet genom samarbete mellan huvudstadsregionens tre största kommuner, där de matchningstjänster som arbetsgivarna och företagen behöver snabbt och effektivt hittas, och arbetssökandena erbjuds service som konkurrensutsatts och skaffats tillsammans och som konstaterats vara verkningsfull och som leder till sysselsättning. Esbo främjar också den regionala rörligheten genom samarbete med de sex största städerna. Dessutom deltar Esbo i nätverket för de 23 största städerna, och främjar ur ett riksomfattande perspektiv en smidig rörlighet för arbetskraften. På överregional nivå kan man effektivare än tidigare gemensamt och samordnat främja anskaffning och utnyttjande av olika servicelösningar som främjar matchningen: exempel på samarbete med företag (gemensamt anskaffade utbildningar, omställningsskyddstjänster vid riksomfattande förändringar hos stora arbetsgivare).

Den arbetsmarknadsorienterade servicemodellen för sysselsättningstjänster baserar sig på att företagens genuina rekryteringsbehov tillgodoses. Kompetensbehoven tillgodoses genom att arbetssökande kunder hänvisas till sysselsättningsområden genom flexibla lösningar som utgår från arbetsgivarens behov. Företags- och arbetsgivar-tjänsterna byggs i Esbo som en del av nätverket Business Espoo för företagstjänster. Redan nu är Nylands arbets- och näringsbyrå och Sysselsättning Esbos arbetsgivar-tjänster en del av Business Espoos serviceutbud. Målet är att bättre än tidigare utnyttja fördelarna med nätverket Business Espoo för att betjäna företag och arbetsgivarorganisationer. Esbo stads tillgång till arbetskraft stöds bland annat genom en rekryteringsmodell för invandrare. Lönesubvention riktas till permanent sysselsättning på den öppna arbetsmarknaden. Genom tjänsterna och åtgärderna svarar vi på sysselsättningsbehovet bland de arbetssökande i Esbo och företagets tillgång till arbetskraft på ett övergripande och proaktivt sätt. Inom främjandet av sysselsättning förbereder man sig proaktivt på att invånarna blir allt fler och allt mer internationella samt på att företagen i staden behöver arbetskraft.

3. Sysselsättningsområdets uppgift är att främja arbetskraftens rörlighet också mellan sysselsättningsområdena (nationellt). Hur tänker Esbo genomföra detta?

Esbo satsar framför allt på arbetskraftens överregionala rörlighet genom samarbete mellan huvudstadsregionens tre största kommuner, där de matchningsfrämjande tjänster som arbetsgivarna och företagen behöver snabbt och effektivt hittas, och arbetssökandena erbjuds kundorienterad service som konkurrensutsatts och skaffats tillsammans och som konstaterats vara verkningsfull och som leder till sysselsättning. Inom huvudstadsregionens tre största städer rör sig den största potentialen för arbetssökande och detta ger upphov till ett gemensamt intresse av att stärka den regionöverskridande rörligheten inom om arbets- och utbildningsutbudet. Esbo främjar också den regionala rörligheten genom samarbete med de sex största städerna. Dessutom deltar Esbo i nätverket för de 23 största städerna (C23), och främjar ur ett riksomfattande perspektiv en smidig rörlighet för arbetskraften. På överregional nivå kan man effektivare än tidigare gemensamt och samordnat främja anskaffning och utnyttjande av olika servicelösningar som främjar matchningen: exempel på samarbete med företag (gemensamt anskaffade utbildningar, omställningsskyddstjänster vid riksomfattande förändringar hos stora arbetsgivare).

Esbo vill vara en bra partner för företag, Teknologiska forskningscentralen VTT, Aalto-universitetet och andra högskolor när det gäller att locka internationella experter och stöda dem att slå sig ner och etablera sig i det finländska samhället. Esbo stad har förbundit sig starkt till att främja arbetskraftsinvandring och internationell rekrytering. Esbo har sedan år 2017 haft en central roll i inledandet och genomförandet av åtgärdsprogrammet Talent Boost, som ingick i regeringsprogrammet. I Esbo har man under årens lopp utvecklat och producerat tjänster som hjälper högutbildade personer som flyttat till Finland från utlandet på grund av studier, arbete eller familj att integrera sig i det finländska arbetslivet. Arbetet har bedrivits i nära samarbete med bland annat Business Finlands Work in Finland-enhet, andra kommuner i huvudstadsregionen, högskolor och Helsingforsregionens handelskammare. Under år 2023 inleddes ett pilotsamarbete med Teknologiiindustrin rf för att rekrytera internationella IT-expert till Finland. Målet är att tillsammans med arbetsgivarna och nätverket Talent Boost, som främjar invandring som leder till arbete, skapa ett nytt servicekoncept som täcker hela rekryteringsprocessen från kartläggning av företagets kompetensbehov till att rekryterade experter och deras familjer slår sig ner i Finland.

Inom tjänster för invandring som leder till arbete och internationell rekrytering anses det i Esbo viktigt att upprätthålla och stärka också de egna lokala tjänsterna utöver de nationella tjänsterna, så att man kan beakta de lokala närings- och sysselsättningsbehoven. Redan nu är stadens egen serviceproduktion för att främja sysselsättningen och etableringen av internationella experter mer omfattande än de tjänster för internationell rekrytering som förvaltningen inom arbets- och näringsstjänsterna ansvarar för. För den internationella rekryteringsdel överförs ansvaret för EURES-tjänsterna, som stöder arbetskraftens rörlighet i Europa, från arbets- och näringsstjänsterna till kommunerna. Fördelen med omställningen för Esbos del är att staden redan har tjänster, partnerskapsrelationer och nätverk.

4. Unga samt invandrare med långvarig arbetslöshet har en svag ställning på arbetsmarknaden i Esbos sysselsättningsområde. I synnerhet har utvecklingen av ungdomsarbetslösheten varit beklaglig under de senaste tiderna. Med vilka åtgärder stärker Esbo

möjligheterna att hitta sysselsättning bland dem som har en svag ställning på arbetsmarknaden?

Antalet unga arbetslösa började öka hösten 2023. I Esbo, Helsingfors och huvudstadsregionen ökade antalet unga arbetslösa ungefär lika mycket, med cirka 20 procent. Sysselsättningsläget bland unga är svårt på nationell nivå och siffrorna för Esbos del ligger på samma nivå som i jämförelsekommunerna. Ungdomsarbetslösheten (andelen arbetslösa under 25 år av arbetskraften i samma ålder) är i Esbo klart högre än målnivån (6,9 procent) och var 9 procent i slutet av april 2024. Bakom ungdomsarbetslösheten ligger i stort sett samma orsaker som bakom den övriga arbetslösheten: försämrade ekonomiska utsikter.

I och med reformen av arbets- och näringstjänsterna får Esbo stad allt fler möjligheter att påverka sysselsättningen av unga och andra som har en svag ställning på arbetsmarknaden. Esbo stärker sysselsättningen för dem som har en svag ställning på arbetsmarknaden i enlighet med den arbetsmarknadsorienterade servicemodellen som identifierar och beaktar målgruppernas individuella behov. Inom sysselsättningstjänsterna riktas handledning, samarbete med arbetsgivare och utbildningsvägar utifrån olika identifierade kundsegment. Invandrare i Esbo är en central målgrupp vid sidan av ungdomarna. En stor del av befolkningsökningen bland unga i Esbo består av invånare med ett främmande språk som modersmål.

Under kommunförsöket med sysselsättning har Esbo stad kunnat arbeta allt intensivare med unga arbetssökande och utreda deras situation. I Esbo har det genomförts flera projekt för nätverksbaserat arbete och staden har vidtagit förebyggande åtgärder för att minska arbetslösheten bland unga. Sysselsättningstjänsterna har utvecklat flera funktioner med hjälp av vilka olika grupper av unga mer målinriktat kan erbjudas tjänster som motsvarar deras behov. I framtiden kommer man i allt högre grad att bygga upp ett proaktivt samarbete mellan stad, läroanstalter och arbetsgivare.

De ekonomiska konjunkturerna påverkar i synnerhet möjligheterna att hitta ett första jobb för nyutexaminerade ungdomar och personer som ännu inte etablerat sig i Finland. Det är viktigt att få arbetserfarenhet genast efter avslutad examen och det finns lyckligtvis mycket att göra för att uppnå detta mål, trots den ekonomiska konjunkturen: till exempel utnyttjande av arbetspraktik under studietiden och samarbete med läroanstalter och arbetsgivare vid fastställandet av mål, presentationer på rekryteringsmässor, handledning i hur man gör goda ansökningar, träning av arbetslivsfärdigheter och stärkande av självkänslan i kamratgrupper, stärkande av språkkunskaperna i arbetslivet genom handledning på arbetsplatsen och så vidare.

5. Hurdan är den aktuella uppskattningen av de statsandelar Esbo får för arbets- och näringstjänster och utkomstskyddet för arbetslösa, med utgångspunkt i Finansministeriets tryckkalkyleringar, och hur väl stöder finansieringsmodellen genomförandet av arbets- och näringstjänster i Esbo?

Med statsandelsfinansiering är det inte möjligt att täcka kostnaderna för främjande av sysselsättningen i sin helhet. Statens finansieringsmodell är inte tillräcklig för en växande kommuns behov, och den ökande arbetslösheten i kombination med nedskärningarna i finansieringen av arbets- och näringstjänsterna leder till att ansvaret för arbets- och näringstjänsterna överförs till kommunerna med otillräckliga resurser. För att genomföra effektiva tjänster som leder till sysselsättning måste Esbo stad själv anvisa mer resurser för att främja sysselsättningen, vilket utöver de lagstadgade tjänster som täcks med

statsandelsfinansieringen inbegriper ett mer omfattande samarbete som syftar till att öka sysselsättningen i staden och servicevägar från grundläggande utbildning till läroanstalter, närings- och sysselsättningstjänster och sysselsättande företag.

Sysselsättningstjänsterna utnyttjas för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden, för att arbets sökande i Esbo sysselsätts snabbt och för att lediga jobb i Esbo tillsätts snabbt. Sysselsättningen främjas tillsammans med hela staden och dess partner. Inom främjandet av sysselsättning förbereder man sig proaktivt på att invånarna blir allt fler och allt mer internationella samt på att företagen i staden behöver arbetskraft.

Vid beredningen av ramen har vi som material använt arbets- och näringsministeriets modell för täckningsprocenten för finansieringstjänster åren 2025–2027 (11/2023), men som värden i kalkylerna har vi använt finansministeriets beräkning av statsandelarna 04/2024. Här bör det dock beaktas att kalkylen 04/2024 inte är slutlig, eftersom kostnaderna för tjänsterna år 2023 inte har inkluderats i den, utan kalkylerna har gjorts med utgångspunkt i kostnaderna för år 2022. Det innebär alltså att kalkylen kommer att uppdateras under den tidiga hösten, så man får en närmare uppskattning också för arbets- och närings-tjänsternas och stödets statsandelar.

Kalkylen nedan har bedömts enligt ovan nämnda grunder och gäller endast den ersättning för kostnaderna för de uppgifter och tjänster som överförs till kommunerna i och med reformen, vilka specificeras i kalkylen. I övrigt antas att siffrorna bakom kalkylerna kommer från det äldre materialet. Man måste dock observera att det är frågan om en preliminär bedömning som preciseras i början av hösten 2024.

Risker ur ekonomisk synvinkel i framtiden är till exempel:

- Kostnadsneutralitet vid överföringen av uppgifter
 - Finansieringsnivån bör motsvara det verkliga behovet från och med 2025. I överföringskalkylerna används nu finansiering som staten skulle ha använt på 2023 års nivå. Arbetslösheten har ökat 2024.
- Finansieringsnivån bör justeras efter det faktiska behovet.
 - Konsekvenserna av uppgiftsändringarna, hur stor inverkan har de egentligen på kostnaderna?
 - Från statens sida överförs "svansar" för arbets- och näringsavgifter och andra överlappande kostnader under övergångsperioden. Dessa bör få full statlig finansiering.

6. Hur tänker Esbo agera som föregångare inom anordnandet av arbets- och närings-tjänster jämfört med de andra sysselsättningsområdena och hur tar man hänsyn till områdets specialdrag (både utmaningar och fördelar)? (Man bör sträva efter att fullt ut beakta Esbos särdrag med tanke på sysselsättningen, såsom hög kompetens och innovationsklustret i Kägelludden och Otnäs.)

Esbo stad ämnar i egenskap av anordnare av arbets- och närings-tjänster främja sysselsättningsområdets livskraft, matchningen mellan arbetsgivare och arbetssökande samt erbjuda sådana effektiva tjänster som leder till sysselsättning och som svarar mot de kvalitativa behoven hos Esbo och sysselsättningsområdets kunder. Särdragen inom Esbo sysselsättningsområde är den högutbildade befolkningen och den kraftigt växande befolkningen med ett främmande språk som modersmål. Arbetslöshetsgraden bland personer med ett främmande språk som modersmål, unga och högutbildade personer med ett främmande språk som modersmål är högre än bland den övriga

befolkningen. Av de sysselsättande branscherna i området är handeln, programvaru- och konsultbranschen samt den offentliga förvaltningen de största. Esbo stad och aktörerna i Esbo fungerar tillsammans med det övriga metropolområdet som drivkraft för Finlands ekonomiska tillväxt. Nästan 50 procent av Helsingforsbörsens omsättning kommer från företag i Esbo. Innovationssamfunden i Esbo producerar så många patentansökningar att staden ligger på sjätte plats bland alla europeiska städer. Över hälften av de universitetsbaserade uppstartsföretagen föds vid Aalto-universitetet. Antalet företagsarbetsplatser ökar årligen.

7. Hur kommer man att mäta effektiviteten i de tjänster som Esbo sysselsättningsområde tillhandahåller och vilket slags resultatmål ställs upp för dem?

Esbo betalade 29,2 miljoner euro i kommunandel för arbetsmarknadsstödet år 2023. Det nya ansvaret för utkomstskyddet för arbetslösa vid ingången av år 2025 är i utgångsläget uppskattningsvis 42 miljoner euro. Det nya ansvaret för utkomstskyddet för arbetslösa omfattar i fortsättningen alla förmånstagare. Ansvaret börjar tidigare och det ackumuleras också snabbare än för närvarande. Ansvaret omfattar både utkomstskyddet för arbetslösa och utkomstskyddet för arbetslösa under en tid de deltar i tjänster.

Den nya incitamentsmodellen styr utbudet av sysselsättningstjänster och serviceprocesserna: tjänsterna ska leda till arbete och den förlängda arbetslösheten ska avbrytas snabbt. Tjänsterna och serviceprocesserna bör intensifieras och målet är att kunderna ska omfattas av rätt förmån. Incitamentsmodellens styrningseffekter har definierats som målen för servicestrategin för sysselsättningstjänster: effektivitet och verkningsfullhet.

Sysselsättningstjänsternas effektivitet och verkningsfullhet svarar i fortsättningen delvis mot kostnaderna för utkomstskyddet för arbetslösa. Mekanismerna för att bestämma och påverka kostnaderna för utkomstskyddet för arbetslösa är mer omfattande än sysselsättningstjänsterna. Kostnadsökningen förklaras av flera strukturella faktorer. Till och med över hälften av utvecklingen i Esbo förklaras av den demografiska utvecklingen: Befolkningstillväxten har också ökat antalet arbetslösa. Arbetslöshetens struktur har en separat inverkan. Den omfattande arbetslösheten bland utlänningar har mer än femdubblats under granskningsperioden 2000–2022.

Minskningen av kostnaderna för utkomstskyddet för arbetslösa bemöts genom mer omfattande sysselsättningsfrämjande åtgärder än inom sysselsättningstjänsterna. Stadens ökade livskraft och hela stadens sysselsättningsfrämjande servicekedja stöder denna utveckling i synnerhet för unga och nya Esbobor. Det behövs samarbete mellan olika parter, där utbildningsanordnarna och välfärdsområdet är de viktigaste aktörerna.

Lägesbilden av behoven hos arbetssökande och arbetsgivare samt arbetsmarknaden i Esbo sysselsättningsområde upprätthålls på stadsnivå. För varje fullmäktigeperiod härleds de eftersträlvade förändringarna i kundernas behov på arbetsmarknaden. I samband med budgetprocessen granskas årligen målen och mätarna i anslutning till dessa. För de årliga verksamhetsplanerna skapas mätare för de operativa målen (upphandling, kundhänvisning, samarbete med intressentgrupper och så vidare) utifrån dessa servicestrategiska principer:

- Tjänster ska leda till arbete.
- Förlängd arbetslöshet bör avbrytas snabbt.

- Tjänster och serviceprocesser bör intensifieras.
- Målet är att kunderna omfattas av rätt förmån.

8. Hur tänker Esbo sysselsättningsområde satsa på att tillgodose tillgången på arbetskraft och företagens behov på kompetent arbetskraft?

Sysselsättningstjänsterna utnyttjas för att förbättra matchningen på arbetsmarknaden, för att arbetssökande i Esbo sysselsätts snabbt och för att lediga jobb i Esbo tillsätts snabbt. Sysselsättningen främjas tillsammans med hela staden och dess partner.

Sysselsättningstjänsterna svarar mot de behov som den växande och allt mer internationella staden, invånarna och företagen i området har. Antalet personer som ingår i arbetskraften förutspås öka med cirka 15 procent under de kommande tio åren. Detta innebär också en betydande årlig kvantitativ ökning av kundbehoven inom sysselsättningstjänsterna.

Den årliga ökningen i arbetskraften är i genomsnitt 2 500 personer och var tionde av dem är arbetslös. Varje år ökar alltså antalet arbetssökande kunder som behöver sysselsättningstjänster med cirka 250 personer, som en följd av befolkningstillväxten. Medan arbetskraften har ökat i antal, har också antalet lediga jobb ökat. Under de senaste fem åren har det erbjudits i genomsnitt 50 procent fler jobb än under den föregående femårsperioden. Under de senaste 36 månaderna tog det i snitt 31 dygn att besätta ett ledigt jobb och under föregående motsvarande period 25 dygn. Den så kallade Beveridgekurvan, som beskriver förhållandet mellan tillgänglig arbetskraft och lediga jobb, visar på ett växande matchningsproblem i både Nyland och Esbo. Som lösning på detta har man planerat en arbetsmarknadsorienterad servicemodell.

Kundorienterade och sysselsättningsorienterade tjänster som leder till jobb och som beaktar regionens särdrag är bland annat Kompetenscentret och det proaktiva arbetet som syftar till att främja sysselsättningen bland unga. Dessutom finns andra tjänster som riktar sig till olika målgrupper och som byggts upp och skaffats tillsammans med arbetsgivare och läroanstalter. Arbetssökande och arbetsgivare i Esbo samt nya kunder som söker sig till arbetsmarknaden betjänas med en arbetsmarknadsorienterad servicemodell som utgår från snabb och effektiv arbetsförmedling. De tjänster som främjar matchningen genomförs som fyra servicemodeller inom olika sektorer. Tjänster som främjar matchningen utanför sektorerna genomförs som allmänna arbetsförmedlings- och rekryteringstjänster.

Serviceutbudet tillgodoses individuellt utifrån de behov som identifierats tillsammans med kunderna. Kundbehoven styr resurseringen av tjänsterna, riktandet av tjänsteutbudet, definitionen av servicemodellen samt utvecklingsarbetet och åtgärderna för att främja sysselsättningen.

En positiv sysselsättningsutveckling främjas också av stadens näringstjänster, som bland annat ansvarar för att utveckla förutsättningarna för företagsverksamhet, innovationsekosystemet och internationella experters dragnings- och hållkraft. Till exempel det internationellt prisbelönta nätverket Business Espoo för företagstjänster, som samordnas av näringstjänsterna, svarar på företagets många servicebehov enligt principen om en enda kontaktpunkt. Nätverket har årligen cirka 18 000 kontakter med företagskunder. När antalet företagskunder i staden ökar i och med arbets- och näringsreformen, öppnas en möjlighet för staden att utöver arbetskraftsbehoven också ta itu med företagets övriga servicebehov. Ett gott samarbete mellan

närings- och sysselsättningstjänsterna kan göra Esbo mer attraktivt för företag.

Beslutshistoria

Stadsstyrelsen 17.6.2024 § 161

Förslag

Föredragande
Stadsdirektör Mäkelä Jukka

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på ledamöterna Mia Nores och Joel Vanhanens m.fl. fråga av 22.4.2024 om överföringen av arbets- och näringsstjänsterna till kommunerna och konstaterar att frågan är slutbehandlad.

Behandling

Stadsdirektören var förhindrad att delta och ärendet föredrogs av stadsmiljödirektör Olli Isotalo.

Beslut

Stadsstyrelsen:
Föredragandens förslag godkändes enhälligt.

Bilagor

Tilläggsmaterial

- Valtuustokysymys TE-palveluiden siirtymisestä kunnille

För kännedom